

פרק ח' - ביטול גזירת המן

ר' דוד סבתו

התחושה בסוף פרק ז' היא של סיום הגזירה והסכנה - המן נתלה והמלך נרגע. פרק ח' מנפץ אשליה זו ועוסק בבעיה העיקרית שנותרה לאחר מותו של המן. הפרק כיצד התמודדו מרדכי ואסתר עם הבעיה שנותרה.

(א) ביום ההוא נתן המלך אחשוורוש לאסתר המלכה את בית המן צרר היהודיים היהודים ומרדכי בא לפני המלך כי הגידה אסתר מה הוא לה: (ב) ויסר המלך את טבעתו אשר העביר מהמן ויתנה למרדכי ותשם אסתר את מרדכי על בית המן: פ (ג) ותוסף אסתר ותדבר לפני המלך ותפל לפניו ורגליו ותבך ותתחנן לו להעביר את רעת המן האנגי ואת מחשבתו אשר חשב על היהודים: (ד) ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב ותקם אסתר ותעמד לפני המלך: (ה) ותאמר אם על המלך טוב ואם מצאתי חן לפניו וכשר הדבר לפני המלך וטובה אני בעיניו יכתב להשיב את הספרים מחשבת המן בן המדתא האנגי אשר כתב לאבד את היהודים אשר בכל מדינות המלך: (ו) כי איככה אוכל וראיתי ברעה אשר ימצא את עמי ואיככה אוכל וראיתי באבדן מולדתי: ס (ז) ויאמר המלך אחשוורוש לאסתר המלכה ולמרדכי היהודי הנה בית המן נתתי לאסתר ואתו תלו על העץ על אשר שלח ידו ביהודים: (ח) ואתם כתבו על היהודים כטוב בעיניכם בשם המלך וחתמו בטבעת המלך כי כתב אשר נכתב בשם המלך ונחתום בטבעת המלך אין להשיב: (ט) ויקראו ספרי המלך בעת ההיא בחדש השלישי הוא חדש סיון בשלושה ועשרים בו ויכתב ככל אשר צוה מרדכי אל היהודים ואל האחשדרפנים והפחות ושרי המדינות אשר מהדו ועד כוש שבע ועשרים ומאה מדינה מדינה ומדינה ככתבה ועם ועם כלשנו ואל היהודים ככתבם וכלשונם: (י) ויכתב בשם המלך אחשוורוש ויחתם בטבעת המלך וישלח ספרים ביד הרצים בסוסים וכבי הרקש האחשדרפנים בני הרמכים: (יא) אשר נתן המלך ליהודים אשר בכל עיר ועיר להקהל ולעמד על נפשם להשמיד ולהרג ולאבד את כל חיל עם ומדינה הצרים אתם טף ונשים ושללם לבוז: (יב) ביום אחד בכל מדינות המלך אחשוורוש בשלושה עשר לחדש שנים עשר הוא חדש אדר: (יג) פתשגן הכתב להנתן דת בכל מדינה ומדינה גלוי לכל העמים ולהיות היהודים עתידים ליום הזה להנקם מאיביהם: (יד) הרצים וכבי הרקש האחשדרפנים יצאו מבהלים ודחופים בדבר המלך והדת נתנה בשושן הבירה: פ (טו) ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחור ועטרת זהב גדולה ותכריף בויץ וארגמן והעיר שושן צהלה ושמחה: (טז) ליהודים היתה אורה ושמחה וששן ויקר: (יז) ובכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר מקום אשר דבר המלך ונתו מגיע שמחה וששון ליהודים משתה יום טוב ורבים מעמי הארץ מתיהדים כי נפל פחד היהודים עליהם:

[אסתר ח]

פרק ח' פותח בשני פסוקים שהם השלמה של פרק ז', וגם מהווים הקדמה להמשך הפרק - "ביום ההוא נתן המלך אחשוורוש לאסתר המלכה את בית המן צרר היהודים ומרדכי בא לפני המלך כי

הגידה אסתר מה הוא לה: וַיִּסַּר הַמֶּלֶךְ אֶת טַבַּעְתּוֹ אֲשֶׁר הָעֵבִיר מֵהֶמֶן וַיִּתְּנָהּ לְמֶרְדֳּכָי וַתִּשֶׂם אֶסְתֵּר אֶת מֶרְדֳּכָי עַל בֵּית הַמֶּן."

עיקרו של התיאור הוא שני דברים שעושה אחשוורוש. הראשון, אחשוורוש נותן לאסתר את בית המן, והשני העברת הטבעת למרדכי. מה משמעות תיאור זה? במה הוא משלים את האירועים של הפרק הקודם?

אפשר לומר שמורד במלכות נכסיו למלך ולכן המלך מעביר את נכסיו לאסתר כנציגת היהודים. בית המן מוזכר בסוף הפרק הקודם: "וַיֹּאמֶר חֲרַבּוֹנָה אֶחָד מִן הַפָּרְסִים לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ גַּם הִנֵּה הָעֵץ אֲשֶׁר עָשָׂה הֶמֶן לְמֶרְדֳּכָי אֲשֶׁר דָּבַר טוֹב עַל הַמֶּלֶךְ עִמָּד בְּבֵית הַמֶּן גְּבוּהַ חֲמִשִּׁים אַמָּה וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ תִּלְהוּ עָלָיו" [פסוק ט]. העץ שהמן הכין למרדכי הופך להיות העץ שעליו נתלה. היפוך זה ממשיך גם בפרק זה, בית המן ניתן לאסתר ועכשיו המן תלוי בבית אסתר שלאחר מכן הופך להיות תחת חסותו של מרדכי.

נתינת הבית מצטרפת לנתינת הטבעת למרדכי. שני דברים עוברים מהמן למרדכי - הבית לאסתר והטבעת למרדכי. בין שתי הנתינות, שהאחרונה היא המשמעותית, מסופר שמרדכי בא לפני המלך "כי הגידה אסתר מה הוא לה". מעבר לגילוי הקשר המשפחתי, יש כאן גם גילוי של הקשר הלאומי. אסתר לא זיהתה את לאומה אפילו בפרק הקודם, אלא רק אמרה "כִּי נִמְכַרְנוּ אֲנִי וְעַמִּי" [ז, ד]. גילוי זה חוזר לתחילת המגילה: "אֵין אֶסְתֵּר מִגִּדְתָּהּ וְאֵת עַמָּהּ" [ב, כ]. רק עכשיו אסתר מגדת את הקשר המשפחתי ואת הקשר הלאומי שלה. הגדה זו מעצימה את תחושת הסיום, אסתר כבר אינה מסתירה את זהותה, ולהפך, גילוי הקשר מגדל את מרדכי, בניגוד להגדת הלאום להמן שהיא מגלגלת גזירה על כל היהודים.

"וַיִּסַּר הַמֶּלֶךְ אֶת טַבַּעְתּוֹ אֲשֶׁר הָעֵבִיר מֵהֶמֶן וַיִּתְּנָהּ לְמֶרְדֳּכָי" - מקבילה להסרת הטבעת ונתינתה להמן: "וַיִּסַּר הַמֶּלֶךְ אֶת טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יְדוֹ וַיִּתְּנָהּ לְהֶמֶן" [ג, י]. מקבילה נוספת לפסוק זה היא בסיפור יוסף: "וַיִּסַּר פְּרַעֲהוּ אֶת טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יְדוֹ וַיִּתֵּן אֹתָהּ עַל יַד יוֹסֵף... וַיֹּאמֶר פְּרַעֲהוּ אֶל יוֹסֵף אֲנִי פְּרַעֲהוּ וּבִלְעָדֶיךָ לֹא יָרִים אִישׁ אֶת יְדוֹ וְאֵת רִגְלוֹ בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם" [בראשית מא, מב-מד]. הסרת הטבעת משמעותה העברת השליטה בממלכה כולה. פרעה העביר את השליטה ליוסף, הוא קבע מי ירים ידו ורגלו בארץ מצרים, וכך גם אחשוורוש העביר את השליטה להמן. כמו כן, צריך להעיר שאסתר מקבלת את בית המן ופרעה אומר ליוסף: "אֵתָהּ תִּהְיֶה עַל בֵּיתִי" [בראשית מא, מ].

האופוריה מתנפצת בפסוקים הבאים: "וַיִּתְּנָה אֶסְתֵּר וַתְּדַבֵּר לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַתִּפְּלֵ לִפְנֵי רַגְלָיו וַתִּתְחַנֵּן לוֹ לְהָעֵבִיר אֶת רַעַת הֶמֶן הָאֶגְגִי וְאֵת מַחְשַׁבְתּוֹ אֲשֶׁר חָשַׁב עַל הַיְהוּדִים". "וַתּוֹסֵף אֶסְתֵּר" - בנוסף לבקשה שהציגה במשתה. במשתה עיקר העיסוק הוא המן. אסתר מבקשת "נַפְשִׁי בַשְּׂאֵלְתִי וְעַמִּי בְּבִקְשָׁתִי" וכנגד המלך אינו מאפשר לה לסיים את דבריה וישר שואל: "מִי הוּא זֶה וְאִי זֶה הוּא". בעקבות כעסו של המלך בפרק הקודם אסתר התמקדה בהמן, אך בקשת אסתר לא התמלאה, ולכן אסתר מדגישה: "להעביר את רעת המן".

מעבר לתוכן הדברים, הדרך שבה אסתר מבקשת שונה לגמרי: "וַתִּפְּלֵ לִפְנֵי רַגְלָיו וַתִּתְחַנֵּן לוֹ". תיאור זה מקביל לנפילת המן על מיתת אסתר. הריגת המן לא הייתה כלל על פי בקשתה של אסתר, רק כן היא מבקשת את בקשתה. "מחשבת" אינה מחשבה בלשון המודרנית, אלא התוכנית שתכנן. המילה "להעביר" מזכירה את ההעברה של טבעת המלך למרדכי. העברת הטבעת מהמן פירושה העברת הכח והסמכות. לכאורה, התשובה היא העברת הטבעת. רואים שיש מתח בין שתי ההעברות - הכח של המן הועבר למרדכי, אך רעתו לא הועברה.

"וַיִּוָּשֵׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת שַׁרְבֹּט הַזָּהָב וַתִּקֶּם אֶסְתֵּר וַתַּעֲמֵד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ" - תגובה זו מקבילה לכניסה הראשונה של אסתר. פירוש ההושטה היא שאסתר יכולה להיכנס לפני המלך. המעשה חוצץ בין שני תיאורים של בקשות.

"ותאמר אם על המלך טוב ואם מצאתי חן לפניו וכשר הדבר לפני המלך וטובה אני בעיניו יכתב להשיב את הספרים מחשבת המן בן המדתא האגגי אשר כתב לאבד את היהודים אשר בכל מדינות המלך" - בניגוד לבקשה הקודמת (פסוק ג'), הבקשה הזו מנוסחת בצורה רשמית. בפסוק ג' הבקשה זועקת מליבה, מה שמתבטא בצורת הבקשה. לעומת זאת, בפסוק ה' הבקשה מנוסחת בצורה שמתאים לבקש בקשה ממלך, האופי של הבקשה בא לידי ביטוי גם בכך שאסתר עומדת לפני המלך (פסוק ד').

כך אפשר להבין את משמעות הושטת השרביט. הושטת השרביט היא פעולה ממלכתית. המלך שבו בטקסים ומבטא חזרה לחוק וסדר, המחוות החיצוניות הן חלק מהמהות של מלכותו, הוא לא מבין ולא מקבל זעקה ספונטנית. בעקבות מעשה זה אסתר מנסחת את דבריה בצורה רשמית ופורמלית ("אם על המלך טוב..."), "המן בן המדתא האגגי" ומגדירה את הבקשה באופן מדויק.

אך גם כאן בסופו של דבר היא מוסיפה את הצד הרגשי, מדגישה את הקושי הגדול: "כי איככה אוכל וראיתי ברעה אשר ימצא את עמי ואיככה אוכל וראיתי באבדן מולדתי". גם כאן אסתר אינה פונה ללב הרחום של אחשורוש אלא אומרת שהגזירה תפגע בה. בשלב הזה אסתר נמצאת בבעיה מסויימת, שהרי היא עצמה כבר ניצלה בשלב הקודם - כאשר הרגו את המן. אסתר מנסה להציג את המציאות כך שהיא לא ניצלה לגמרי, אמנם היא עצמה כמלכה בארמון לא תיהרג, אבל היא אינה יכולה לעמוד בכך שיהרגו את עמה.

לכאורה, אם המן ניתלה, לא תהיה בעיה גם בבקשה זו. אך תשובת המלך היא: "ויאמר המלך אחשורוש לאסתר המלכה ולמרדכי היהודי הנה בית המן נתתי לאסתר ואתו תלו על העץ על אשר שלח ידו ביהודים" - תשובתו של המלך אינה עונה על השאלה. המלך פותח בהתנצלות שהוא כבר נתן להם כח. כמו כן הוא ממשיך בתיאור היכולת שלהם, שנתן להם הטבעת: "ואתם כתבו על היהודים פטוב בעיניכם בשם המלך וחתמו בטבעת המלך". ההתייחסות המפורשת לבקשה היא: "כי כתב אשר נכתב בשם המלך ונחתום בטבעת המלך אין להשיב" - המלך מסרב לבקשתה.

הטענה של אחשורוש - "כי כתב אשר נכתב בשם המלך ונחתום בטבעת המלך אין להשיב" - מאירה את ממלכת פרס ומדי באופן נלעג ומזעזע. מתואר מלך שהטקסים והכבוד חשובים לו. הוא בעל עוצמה גדולה, והיא גלומה בטבעת המלך. בימי קדם הטבעת הייתה סימן הזיהוי של האדם. כך אנו מוצאים אצל יהודה שתמר לקחה לו כערבון את: "חתמך ופיתילך ומטך" [בראשית לח, יח]. חתימה על הכתב פירושה שהכתב הוא מהמלך. הטבעת מייצגת את המלך, זה סימן ההיכר שלו, אך המלך שולט בטבעת. במגילה מתהפכים היוצרות. הטבעת הופכת מהייצוג למהות - דבר שנכתב בשם המלך אין להשיב. המעטפת שהמלך מקיף עצמו בה הופכת לחזקה יותר ממנו, הסמל החיצוני הופך לחזות הכל. כך גם מצאנו בעניין גזר הדין של ושותי, שאינו יכול לבטלו אחרי שהוא מתחרט. ההחלטה על העברת ושותי באה מממוכן, וההחלטה על גזרת היהודים הוא המן. אמנם, יש יסוד ריאלי של אי שינוי החוק, אך בהצגה של הדברים במגילה ובהתחשב בתנאים הדבר הופך למגוחך ונלעג. העובדה שהמלך כפוף לחוק הוא דבר ריאלי, אך המגילה מציגה דברים ריאליים ומקצינה אותם.

אם דברי המלך הם רק תירוצים, למה אחשורוש אומר את כל זה? כיצד היכולת לכתוב מה שרוצים היא פתרון? לא ברור. אפשר להציע שני כיוונים לשאלה זו. רש"י בפסוק ז' כותב: "ומעתה הכל רואים שאני חפץ בכם וכל מה שתאמרו יאמינו הכל שמאתי הוא לפיכך אין צריכין אתם להשיבם אלא כתבו ספרים אחרים כטוב בעיניכם". ממשיך רש"י: "אין להשיב - אין נאה להשיבו ולעשות כתב המלך בזיוף". כלומר, אין איסור להחזיר את האגרות אך אין זה ראוי. הפתרון הוא לכתוב אגרות אחרות וכולם יאמינו לאגרות השניות.

אולם, האמירה "אין להשיב" הרבה יותר חריפה. ביטוי זה מופיע בספר דניאל (פרק ו), בסיפור המפורסם על גוב האריות. המלך ששולט הוא דריוש, מלך פרסי. לאחר מינוי דניאל השרים האחרים מקנאים בו וכותבים דת שכל מי שיבקש בקשה שלא מהמלך יזרק לגוב האריות. "קען מלכא תקים

אָסְרָא וְתַרְשֵׁם כְּתָבָא דִּי לֹא לְהַשְׁנִיָּה כְּדַת מְדֵי וּפְרַס דִּי לֹא תַעֲדָא" [ו, ט]. פסוק זה מקביל לנאמר אצלנו: "יכתב בדתי פרס ומדי ולא יעבור". דניאל לא מקשיב לציווי אלא מתפלל "וְדַנְיָאֵל כְּדִי יִדַע דִּי רְשִׁים כְּתָבָא עַל לְבַיְתָהּ וְכִוִּין פְּתִיחֹן לֵהּ בְּעֵלְיֵתָהּ נֶגְדַּי יְרוּשָׁלַם וְזִמְנִין תְּלַתָּהּ בְּיוֹמָא הוּא בְּרַךְ עַל בְּרוּכֹהֵי וּמְצִילָא וּמוֹדָא קְדָם אֱלֹהֵהּ כָּל קָבֵל דִּי הוּא עֵבֵד מִן קְדַמְתָּ דְנָה" [שם יא].

מעשה דניאל מזכיר את מרדכי, שמתעלם מדת המלך. השרים מלשינים למלך שדניאל אינו מקשיב לדתי פרס ומדי, כפי שהמן אומר לאחשורוש על מרדכי. המלך רוצה להציל את דניאל, ומכיוון שהשרים מרגישים זאת הם אומרים למלך: "בְּאֲדִין גְּבַרְיָא אֵלֶךְ הֲרַגְשׁוּ עַל מְלָכָא וְאַמְרִין לְמְלָכָא דַּע מְלָכָא דִּי דַת לְמְדֵי וּפְרַס דִּי כָּל אָסְר וְקִים דִּי מְלָכָא יְהֻקִים לֹא לְהַשְׁנִיָּה" [שם טז]. טענת השרים היא שהמלך מחויב לדתי פרס ומדי ואינו יכול להציל את דניאל. מכיוון שאין למלך מה לומר הוא אומר להשליך את דניאל לגוב האריות. "אֲדִין אֲזַל מְלָכָא לְהִיכְלָה וּבַת טוֹת וְדַחֹן לֹא הִנְעֵל קְדַמוּהֵי וְשָׁנְתָה נִדְתָּ עֲלוּהֵי" [שם יט] - בלילה ההוא נדדה שנת המלך. "בְּאֲדִין מְלָכָא בְּשַׁפְרָפְרָא יְקוּם בְּנִגְהָא וּבְהַתְּבַהֲלָה לְגַבָּא דִּי אַרְיֹתָא אֲזַל" [שם כ] - המלך הולך לגוב האריות ושומע מדניאל שמלאך הצילו. בסוף מוציאים אותו מגוב האריות ובמקומו זורקים את השרים לגוב האריות. מדובר ממש באותו הסיפור של מרדכי.

הדבר הטרגי בסיפור הוא שהמלך רוצה להציל את דניאל ואינו יכול משום שהוא כבול בדת פרס ומדי. הבעיה של המלך היא המתח בין הרצון האישי שלו להציל את דניאל לבין אי היכולת שלו לבטל את הגזירה שלו. זה העניין של דברי המלך בפרק שלנו: "כִּי כְּתַב אֲשֶׁר נִכְתַּב בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ וְנִחְתּוּם בְּטַבְעַת הַמֶּלֶךְ אֵין לְהַשִּׁיב". לגזרה יש כח משלה, המלך אינו יכול לעשות דבר לשינוי הגזירה. אצל דניאל היה נס שהמלאך סגר את פה האריות, אך במגילת אסתר אין ניסים. כיצד אם כן האגרות השניות פותרות את הבעיה?

האגרות של מרדכי יוצרות בעיה קשה נוספת במגילה והיא בעיה מוסרית. מרדכי כותב: "אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ לַיהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל עִיר וְעִיר לְהַקְהֵל וְלַעֲמֹד עַל נַפְשָׁם לְהַשְׁמִיד וְלְהַרְגֹּ וְלֵאבֹד אֶת כָּל חַיִּל עִם וּמְדִינָה הַצָּרִים אֲתָם טַף וְנָשִׁים וְשָׁלָלָם לְבֹזֵז". כתב זה מגיע גם לידי ביצוע: "וַיִּכּוּ הַיְהוּדִים בְּכָל אֲבוֹתָיִם מִפֶּת חֶרֶב וְהָרַג וְאַבְדָן וַיַּעֲשׂוּ בְּשִׁנְאֵיהֶם כְּרֻצוֹנָם. וּבְשׂוֹשֵׁן הַבִּירָה הָרַגוּ הַיְהוּדִים וְאַבְדָּ חֲמֵשׁ מֵאוֹת אִישׁ" [ט, ה-ו].

תחושה לא נעימה זו הולידה פרשנויות שונות על המגילה. במגילה הופיע האנטישמי הראשון, המן טען שיש בעיה באופי היהודי. במגילה יש קשר נוסף לאנטישמיות. במהלך הדורות המגילה נקראה גם על ידי אנטישמים, המגילה נתנה להם הוכחה לאופי הבוגדני והמושחת של היהודים. היהודים המסכנים היו בסכנת חיים וכשניתן להם הכח הם עושים בדיוק מה שעשו להם - להשמיד ולהרוג ולאבד טף ונשים - ואף קובעים חג על זה. פרשנות זו רווחת עד היום.

האבן עזרא פותר את שתי הבעיות אלו בפירוש מפתיע [ח, נ]:

יש לשאול למה כתב מרדכי להרוג שונאי היהודים ורב לו ולהם שימלטו? דע כי חכם גדול היה והנה אחשורוש אמר לו עשה כל מה שתוכל כדי למלט עמך כי הספרים הראשונים שכתב המן נכתבו בשמי ונחתמו בטבעתי לא אוכל להשיבם כי כן דת מדי ופרס והעד בדברי דניאל שלא היה יכול דריוש להצילו. והנה הוצרך מרדכי לכתוב כן דעו שהמלך צוה להמן שהיה משנה למלך שיכתוב כתב בשם המלך ונתן לו המלך טבעתו לחתום בה שיהרגו היהודים את אויביהם בשלשה עשר לחדש אדר והנה המן הפך הדבר שיהרגו היהודים ביום הנזכר וכאשר ידע המלך מחשבתו הרעה תלהו על העץ על אשר שלח ידו ביהודים הפך רצון המלך... והנה העד הנאמן שנתלה המן וצוה המלך להכתב ספרים אחרים ונחתמו בטבעתו כרצונו הראשון וזהו ונהפוך הוא.

מרדכי כותב ספרים חדשים, כיצד הספרים החדשים יעזרו? הפירוש המקובל הוא שגם ליהודים יש זכות להילחם. יש אומרים שזה פתרון - עד עכשיו ליהודים לא הייתה לגיטימציה להתגונן, ובאיגרות החדשות ניתנת להם לגיטימציה. הקושי הוא שאם היהודים חלשים יותר, מה תועיל הלגיטימציה?

האבן עזרא מדייק שלשון האיגרות זהה כמעט לחלוטין ללשון האגרות הראשונות. באיגרות המן כתוב: "לְהַשְׁמִיד לְהַרְגֹּת וּלְאַבֵּד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים מִנְּעַר וְעַד זָקֵן טַף וְנָשִׁים בְּיוֹם אֶחָד בְּשָׁלוֹשָׁה עֶשְׂרֵי לַחֹדֶשׁ שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי הוּא חֹדֶשׁ אָדָר וְשָׁלָלָם לְבוֹז: פְּתֹשֶׁן הַכְּתָב לְהַנְתֵּן דָּת בְּכָל מְדִינָה וּמְדִינָה גְלוּי לְכָל הָעַמִּים לְהִיּוֹת עֲתִידִים לַיּוֹם הַזֶּה". איגרות מרדכי הם כמעט העתק מילה במילה: "אֲשֶׁר נָתַן הַמֶּלֶךְ לַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל עִיר וְעִיר לְהַקְהִיל וְלַעֲמֹד עַל נַפְשָׁם לְהַשְׁמִיד וְלַהַרְגֹּת וּלְאַבֵּד אֶת כָּל חֵיל עַם וּמְדִינָה הַצָּרִים אִתָּם טַף וְנָשִׁים וְשָׁלָלָם לְבוֹז: בְּיוֹם אֶחָד בְּכָל מְדִינָה הַמְּלָךְ אַחֲשֵׁרוֹשׁ בְּשָׁלוֹשָׁה עֶשְׂרֵי לַחֹדֶשׁ שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי הוּא חֹדֶשׁ אָדָר: פְּתֹשֶׁן הַכְּתָב לְהַנְתֵּן דָּת בְּכָל מְדִינָה וּמְדִינָה גְלוּי לְכָל הָעַמִּים וְלְהִיּוֹת הַיְּהוּדִים עֲתִידִים לַיּוֹם הַזֶּה לְהִנָּקֵם מֵאֲבֵיבֵיהֶם" - מרדכי בסך הכל הוסיף את המילה 'היהודים'. במילים אחרות, האיגרות השניות אומרות שהראשונות מזויפות, והראיה היא שהמן תלוי על העץ משום שמרד במלך. מי שרוצה לסמוך על אגרות המן מסתכן במרידה במלך. מרדכי הופך את אותם האיגרות - כך ניתן להבין למה מרדכי כותב להרוג את השונאים, משום שהמן הוא שניסח את האיגרות ומרדכי רק החליף את השמות.

הבעיה בפתרון זה היא בנבאמר בפסוק י"א: "לְהַקְהִיל וְלַעֲמֹד עַל נַפְשָׁם" לעמוד על נפשם פירושו להתגונן. אם האגרות השניות מחליפות את האגרות הראשונות למה הם צריכים להתגונן? (כך שאל הרב מרדכי סבתו) - אפשר להציע שמשפט זה אינו חלק מהאיגרות אלא הסבר של המגילה. הסבר זה נצרך בדיוק מהסיבה שהזכרנו קודם. המגילה מדגישה שמרדכי אינו כותב איגרות על מנת לנקום באויבים. המטרה המרכזית של הפיכת האיגרות היא התגוננות ולא הריגה. בביצוע לא כתוב שהרגו את הטף והנשים וכן המגילה מדגישה שבביזה לא שלחו את ידם, על אף שהיה להם היתר חוקי לכך. המגילה מדגישה שהרצון היה רק התגוננות ולא נקמה.

הסבר זה ממשיך את ה"ונהפוך הוא" המוחלט של המגילה - המן נתלה על העץ שהכין למרדכי, בית המן ניתן לאסתר, הטבעת עוברת למרדכי, המגילות שגזרו הרג על היהודים הפכו לגזירת הרג לאויבים.